Floravaktarna i Skåne Rapporterar

Brinklosta i Skåne

Charlotte Wigermo & KjellArne Olsson

Fig. 1. Brinklosta. Foto: Åke Svensson.

I de offentliga herbarierna i Sverige finns det många insamlingar av brinklosta *Bromus commutatus*. I början av 1900talet var arten ganska spridd i södra Sverige men idag är läget helt annorlunda. Numera finns endast ett fåtal lokaler kvar i Götaland.

Brinklosta har kommit in i landet som adventivväxt och som sådan första gången säkert uppgiven från Lund 1839 (publ. av Fries i Botaniska Notiser 1840). Arten etablerade sig snabbt, naturaliserades och räknas numera som bofast. Men brinklosta har därefter minskat i stadig takt.

I Danmark är arten sällsynt och minskande. I Norge och Finland är den bara känd från enstaka tillfälliga fynd. Artens totala utbredning sträcker sig från Irland och Brittiska öarna genom Mellaneuropa till Kaspiska havet.

Brinklostan växer på torra, öppna lokaler såsom åkerrenar, vägkanter och annan torr gräsmark, men kan även dyka upp på ruderatmark.

Skånes lokaler

I Weimarcks *Atlas över Skånes flora* karteras drygt 50 lokaler, spridda över slättområdena i landskapet, fram till 1972. Ungefär hälften är noteringar före 1923. Under inventeringen för Skånes Flora 1989–2006 hittades arten endast i 6 rutor á 2,5 × 2,5 km.

Första gången som brinklosta floraväktades i Skåne var 2015. Vid denna inventering eftersöktes brinklosta på de 9 lokaler där den var inrapporterad mellan 1989 och 2011. Brinklosta återfanns då endast på 4 av dessa 9 lokaler.

Brinklosta har inventerats på nytt under 2021–2022. De 9 äldre lokalerna från 1989 och framåt besöktes (samt en ny från 2019), men denna gång återfanns brinklosta endast på två lokaler.

På samtliga lokaler har brinklosta samlats in och granskats av experter.

Brinklosta är klassad som Starkt hotad (EN) på vår nationella rödlista.

Fig. 2. Brinklosta ur Oeder, G. C. 1852–1861, *Flora Danica*, vol. 15, t. 2526.

Brinklosta, *Bromus commutatus*

Brinklostan är ett ett eller tvåårigt gräs som kan bli en meter högt. Stråna är ensamma eller löst tuvade. Behåringen på nedre bladslidan är styv och utspärrad. Vippan är tämligen gles, upp till 15 cm lång. Vid mognad blir den ensidigt hängande. Vippgrenarna är 1–8 cm långa, och bär oftast bara ett småax var. Småaxen är 15–25 mm långa och upp till 7 mm breda. De har nästan parallella sidor. Ytteragnarna är av fast byggnad med otydliga nerver, 8–10 mm långa. De sitter ca 2 mm ifrån varandra på småaxets axel, vilket gör att småaxet ser glest ut. Hinnkanten på ytteragnarna har en tydlig sidovinkel och löper från denna i rak linje mot spetsen. Nedersta borstet är kortare än de övre. Brinklostan förväxlas lätt med flera andra *Bromus*arter. Ängslostans *B. racemosus* ytteragn har rundad hinnkant utan vinkel och nästan jämnlånga borst. Luddlostans *B. hordeaceus* ytteragnar sitter tätare i småaxet och denna art har en mjuk, luddig behåring på nedre bladslidan. Råglostan *B. secalinus* saknar ofta hår på bladslidorna och har en mycket otydlig eller ingen vinkel på ytteragnarna. Dess inneragn är lika långt som ytteragnen, hos brinklostan är inneragnen kortare.

ArtDatabanken. (2019). *Artfakta*. Artfakta. SLU.

Återfynd vid den senaste inventeringen gjordes på följande två lokaler:

1. *Säby* sn; Säbyholm, SOsida av korsning mellan väg 107 och dike, RN 6200750, 1313550; M-Lkr-0056. Känd från lokalen sedan 1964. 300 strån hittades i vägkant nära dike. 2015 fanns här 350 strån.

2. *Strövelstorp* sn; Vilhelmsfält, 400 SO nya gården, RN 6235130, 1317081; M-Äng-0042. 121 strån i åkerkant. 2015 fanns det 200 strån. Första uppgift på Artportalen är från 1997.

På följande lokaler hittades brinklosta 2015 men inte 2022:

3. *Landskrona* sn; Citadellet, 1,4 km NNV. Exercisfältet, RN 6199182, 1313165; M-Lkr-0055. 2015 fanns det 250 strån. Första uppgift på Artportalen är från 1994.

4. *Säby* sn; Säby gamla station, strax söder, RN 6200039, 1315928; M-Lkr-0057. Stora mängder folderlosta *Bromopsis inermis* och sandlosta *Anisantha sterilis* i åkerkanten. Vid inventeringen 2015 fanns det 1 200 strån på lokalen så något måste ha hänt. Första uppgift på Artportalen är från 1994.

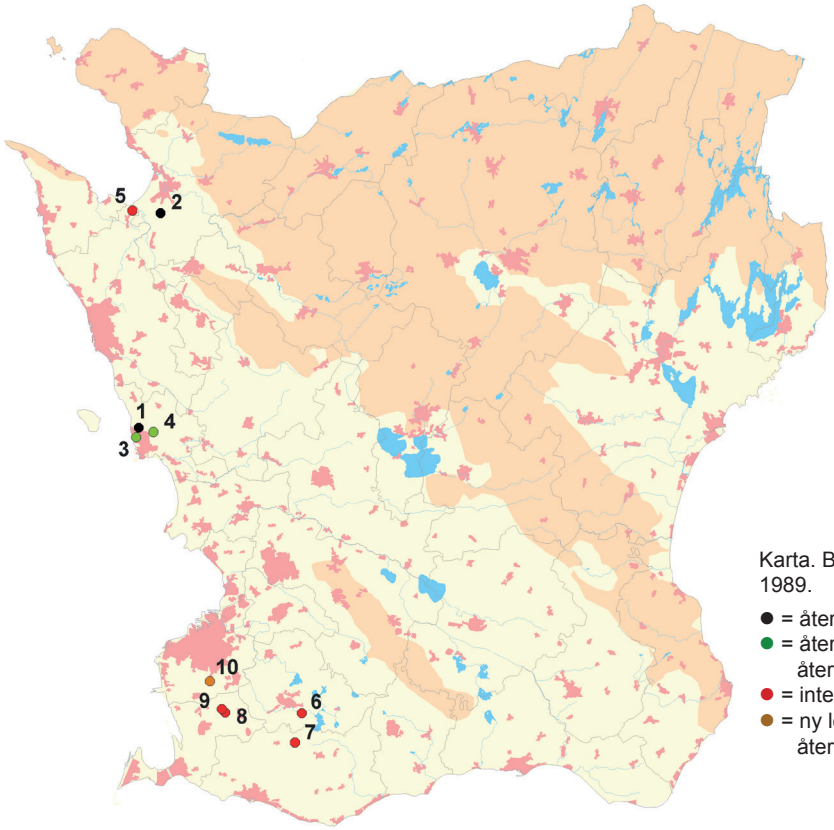
Lokalerna där vi inte återfann arten vare sig 2015 eller 2021–2022:

5. *Välinge* sn; Tånga gård, 900 m ONO, RN 6235550, 1312550; M-Hbg-0039. Inte sedd sedan 2011 pga. hårt besprutad spannmål. Det enda som överlever är luddlosta *Bromus hordeaceus* och renkavle *Alopecurus myosuroides*. Hittad på lokalen 2007.

6. *Svedala*; Turedal, 800 m NNO, RN 6154950, 1339750; M-Sve-0090. Första uppgift på Artportalen är från 1995 och då uppgiven på en ättehög. Senaste gången arten var sedd här är år 2000. Numera finns ingen ättehög på koordinaten, endast en kulle som är besådd med gröda liksom hela åkern.

7. *Fru Alstad* sn; Kronehill, 1,0 km SSO, RN 6150255, 1338655; M-Trg-0170. 2011 noterades sparsamt med brinklosta på en gräsbevuxen markväg. Vid de två senaste eftersökningarna gick varken arten eller markvägen att återfinna.

8. *Södra Åkarp*; Hötoftagården, 850 m SV, RN 6155050, 1327450; M-Vel-0157. Första uppgift på Artportalen är från 1996. Enstaka strån sedda 1997 men minst 100 strån år 2000. Därefter inga återfynd.

Karta. Brinklosta i Skåne efter 1989.
● = återfunnen 2021–2022
● = återfunnen 2015 (men inte återfunnen 2021–2022)
● = inte återfunnen 2021–2022
● = ny lokal 2019 (men inte återfunnen 20229

9. *Södra Åkarp*; Nybo gård, 300 m NO, RN 6155617, 1326911; M-Ve-l0351. Första uppgift på Artportalen är från 1996 och då i en åkerkant. Ingen letade här förrän 2015.

Ytterligare en relativt nyupptäckt lokal:

10. *Lockarp* sn; Gränskulla 900 m NO, RN 6160058, 1324978; M-Maö-0412. Den 29 juni 2019 hittades spridda ex av brinklosta i en åkerkant. Belägg samlades och granskades 2021. Vid återbesök 2022 kunde brinklostan dock inte återfinnas.

Slutsats

Igenväxning och besprutning verkar vara de viktigaste negativa faktorerna. Brinklosta klarar inte dagens intensiva jordbruk utan behöver åkrar som inte besprutas. Möjligen kan arten hålla sig kvar i någon vägkant men då gäller det att kanten hålls öppen och inte växer igen. Tyvärr ser framtiden dålig ut för brinklosta i Skåne.

Referenser

ArtDatabanken. (2019). *Artfakta*. Artfakta. SLU Artdatabanken.

Artportalen, SLU >www.artportalen.se<.

Fries, E.M. 1840. Strödda anmärkningar öfver Svenska vexter, *Bot.Not. 1840*: 161–162.

Hylander, N. 1970. *Prima loca plantarum vascularum Sueciae*, Supplement till Svensk Botanisk Tidskrift, Band 64.

SLU Artdatabanken 2020. *Rödlistade arter i Sverige 2020*, SLU, Uppsala.

Tyler, T. m.fl. (red.), 2007. *Floran i Skåne. Arterna och dess utbredning*. Lund.